

változatlanul frissességét, erejét és népszerűségét, mivel jó történelmi képet rajzolt a 16. századi Norvégiáról, s mégcsak nem is amiatt, mivel úttörő módon analizálta és ábrázolta hősei lelki motivumait, hanem mivel Hans Wiers- Jenssen jól átépítette azt fel, jól írta meg, a színpad törvényeinek és technikájának mesteri ismeretében.

Műsorvezető: Folytatjuk Kulturális Műsorunkat. Zenei munkatársunk megemlékezése következik a hatvanéves Veress Sándrról.

Szabad Európa Rádió

1967. március 6.

Sulyok Vince :

Kinyilatkoztatás

Hang: “Kinyilatkoztatás”, - ez a címe az egyik svéd napilap, a Skónske Dagbladet ama cikkének, amellyel a nemrégiben svédül megjelent Magyar elbeszéléskötet bemutatja olvasóinak. A többi svédországi sajtóvisszhang és méltatás is joggal viselhetne ezt a címet, hiszen – miként ez belőlük kiderül – a modern magyar elbeszélésművészetnek ez a reprezentatív bemutatkozása valóban a kinyilatkoztatás erejével hatott a magyar irodalom nagy értékeiről oly keveset, vagy éppenséggel semmit sem tudó svédek számára. A kötetet, melynek Moderna ungerska berättare, azaz Modern Magyar elbeszélők a címe, a stockholmi Norstedt kiadó jelentette meg. Az anyag válogatása és fordítása a Stockholmban élő fiatal magyar költő, Thinsz Géza, valamint az ismert Magyar fordító, Csatlós János munkája. A gyűjtemény tizennyolc 20. századi magyar író husz elbeszélését tartalmazza. Az elbeszélések elé Thinsz Géza irt tartalmas és tömör előszót.

Ez a több mint kétszáz oldalas, egyszerűségében is szép és izléses elbeszélésgyűjtemény szándékaiban, tartalmában és nivójánál fogva egyaránt méltó folytatása és értékes láncszeme annak a munkának, amelyet a külföldre szakadt magyar értelmiség legjobbjai végeznek annak érdekében, hogy a testvértelen nyelvnek megközelíthetlenségébe zárt, de kimagasló értékekkel rendelkező magyar irodalmat megismertessék külfölddel. E törekvések eddigi legnagyobb eredménye kétségtelenül az az egyedülállóan nagyszerű és gazdag antológia, amely a tavaly tragikus körülmények között meghalt Gara László tevékenysége nyomán Párizsban 1962-ben “Anthologie de la poésie hongroise du XIIe siècle á nos jours”- címmel jelent meg. Ezt a nagy művet sok kisebb antológia és gyűjtemény követte az elmúlt évek során, s számtalan továbbiaknak a szerkesztése és kiadása van folyamatban. A mai magyarországi kulturpolitika irányítói rosszindulattal, gyanakvással és fanyalgással reagálnak csak a Magyar irodalmi emigrációnak erre a páratlanul értékes és ugyaneakor önzetlen munkájára. Pedig annak bizonyossága, hogy a hazától távolzakadtak is mennyire ragaszkodnak mind magyarságukhoz, mind a magyarság közös nemzeti értékeihez. A külföldi magyarok kezdeményezése és szerkesztése alapján nyugateurópai nyelveken kiadott magyar irodalmi antológiák általában messze felülmúlják a hivatalos budapesti közreműködéssel létrejött hasonló kiadványokat – mind nyelvi-minőségi, mind tartalmi tekintetben. Gara antológiájától a mostani svédnyelvű elbeszéléskötetig mindegyik emigráns munka a magyar irodalom, a magyar szellem egységességének a demonstrációja. Pártszempontok és az írók politikai hovatartozásának méricskélése helyett egyetlen kritérium érvényét ismerik csak el: a minőségét.

Ez a minőségi elv vezérelte a svédnyelvű magyar elbeszéléskötet összeállítását, Thinsz Gézát és Csatlós Jánost is munkájukban. Céljuk, miként ezt Thinsz előszavában tömören kifejti a modern magyar elbeszélőirodalom legjobb alkotóinak és legfontosabb irányzatának a bemutatása egy-egy kiemelkedő íróegység egy vagy két novelláján keresztül.

Kiindulópontul az oly fontos szerepet játszó folyóirat, a Nyugat megindulását, 1908-at választották – s igen helyesen, jelezve ezzel azt a tematikailag és megformálás tekintetében egyaránt merőben újat, ami a magyar szépprózában a századfordulóval, a nyugatosok föllépésével kezdődött el. Ezt a ma már halott nemzedéket Krudy Gyula “Dunai életmentő” és “Józsefvárosi emlék” című novella, Móricz Zsigmond

“Barbárok”-ja, Nagy Lajos “Bérház”, Kosztolányi Dezső “Fürdés” és “Alfa”, Karinthy Frigyes “A cirkusz”, Gelléri Andor Endre “A fűszeresnél”, valamint Tamási Áron “Kivilágított fapiac” című elbeszélései képviselik a “Moderne ungerske berättare” című svédnyelvű magyar novellásgyűjteményben. Az élő idősebb otthoni szépprózairók közül Füst Milán “Két ballada egy édesanyáról”, Déry Tibor “Szerelem”, Kolozsvári Granpierre Emil “Polgári szerelem”, Ottlik Géza “A művész és a halál” című elbeszéléseivel szerepel. A hazai fiatal irőgenerációt Sánta Ferenc “Nácik”, Szakonyi Károly “Ködben a tavon” és Karinthy Ferenc “Oukich Emil születésnapja” című írásai képviselik. Mellettük helyet kapott a kötetben három emigrációban élő Magyar író is: Cs. Szabó László “Koporsók”, Határ Győző “Kutyaharapás” és Lökkös Antal “Romantikus történet” című elbeszéléseikkel.

Annak dacára, hogy az elbeszélések kiválogatásánál a minőség elve volt a fő irányadó, ez a szépirodalmi kötet, mint ezt a legtöbb svéd méltatója is leszögezte, egyúttal egyszerű, hiteles és megrázó képet ad arról a sok szenvedésről is, amelyben a magyar népnek az utóbbi hat évtized során része volt háborúk, forradalmak, ellenforradalmak, gazdasági válságok, idegen elnyomás formájában. A Magyar íróra minden korban az volt a jellemző, hogy szeizmográfnál érzékenyebben és hűbben jelezte a népünket, társadalmunkat leginkább sújtó bajokat és problémákat.

Rendkívüli érdekes feladat megfigyelni, hogy az olyan, Magyarországtól térben távol eső, szokásokban és életmódban messzemenőkig különböző népet, mint a svéd is, mi ragadja meg leginkább ebből a novelláskötetből. A lapokban napvilágot látott ismertetésekből az tűnik ki, hogy a Magyarországról alkotott képükhöz és elképzeléseikhez Móricz Zsigmond tragikus kimenetelű pusztai elbeszélése, a “Barbárok” esett a legközelebb. Rögtön utána a legmaibb, legfrissebb magyar próza kötötte le leginkább a figyelmüket, elsősorban Déry Tibor megrázó elbeszélése, a “Szerelem”, mely az ötvenes évek diktatúrájának atmoszféráját leplezi le kegyetlen élességgel. Déry Tibor neve egyébként is jól ismert Svédországban, nemcsak az idős írónak Kádár börtöneiben való meghurcoltatása miatt, hanem mivel néhány évvel ezelőtt már jelentős sikert ért el egész Skandinávia-szerte “Niki” című könyve.

A svédek azonban legszenvedélyesebben a magyarság mai sorsa érdeklí, s erről a kötet két legfiatalabb hazai szerzője, Szakonyi Károly és Sánta Ferenc tudósít a leghitelesebben. Szakonyi “Ködben a tavon” című drámai írásában egy, a hatalommal visszaélő párttitkárt mutat be egyedülálló őszinteséggel és bátorsággal. A novella végén lelövi a párttitkárt saját végletekig kihasznált s emberségében semmibevert sofőrje. – Sánta Ferenc “Nácik”-ja közvetve, mintegy allegorikusan, félreérthetetlenül tanuskodik a mai magyarországi életéről, elnyomatás fullasztó légköréről, a rendőrállam hétköznapjairól.

A kitünő svéd költő, Johannes Edfelt, azzal a megállapítással zárja a Dagens Nyheter-ben közölt megleghango méltatását, hogy a Modern Magyar elbeszélők című kötet magas színvonalu novellaművészetéről tanuskodik. Egy másik kritikus szerint életerős irodalomról ad hirt, új értékes világot nyit meg ez a könyv a svéd olvasó számára. Thinsz Gézának és Csatlós Jánosnak tehát sikerült áttörnie Svédországban is a Magyar irodalom iránti jóindulatu közöny falát. De ez az eredmény csak arra volt jó számukra, hogy további munkára, további értékes magyarság-szolgálatra buzdítsa őket: máris folyamatban van Stockholmban egy svédnyelvű magyar versantológia összeállítása, mely József Attila, Illyés Gyula, Weöres Sándor, Juhász Ferenc és Nagy László legszebb lírai alkotásait teszi megközelíthetővé a skandináv világ számára.

HIGHLIGHTS FROM THE 20th CENTURY HUNGARIAN PRESS IN THE WEST

The following writings are presented in this column:

- ✚ Vince Sulyok: *Cultural Program*. (Broadcasted by Radio Free Europe on January, 1967).
- ✚ Vince Sulyok: *The Norwegian Pension System*. (Broadcasted by Radio Free Europe on February 7, 1967).
- ✚ Vince Sulyok: *Anne Pedersdatter After 60 Years*. (Broadcasted by Radio Free Europe on February 17, 1967).
- ✚ Vince Sulyok: *Revelation*. (Broadcasted by Radio Free Europe on March 6, 1967).

